

WIARUS POLSKI.

Wychodzi na wtorek, czwartek i sobotę z dodatkiem religijnym p. t.: „Nauka Katolicka“ i z dodatkiem humorystyczno-satyrycznym p. t.: „Zwierciadło“. Przepłata kwartalna na pocztę i u listowych wynosi 1 mr. 40 fen. a z odnośnieniem do domu 1 mr. 75 fen. „Wiarus Polski“ zapisany jest w cenniku pocztowym pod literą T, nr. 106. — W księgarni w Bochum 1 mr. 25 f. a z odnośnieniem do domu 1 mr. 75 fen.

MÓDL SIĘ I PRACUJ!

Za inseraty płaci się za miejsce rzadka drobnego druku 15 fen. a za ogłoszenia zamieszczone przed inseratami 40 fen. Kto często ogłasza otrzyma odpowiedni opust czyli rabat. Za tłumaczenie z obcych języków na polski nie się nie płaci. Listy do Redakcyi, Drukarni i Księgarni należy opłacić i podać w nich dokładny adres piszącego. Rękopisów się nie zwraca. Nazwisk korespondentów bez ich upoważnienia nie wskazuje się.

Nr. 140.

Bochum, sobota, 1 grudnia 1894.

Rok 4.

Redakcja, drukarnia i księgarnia znajduje się przy Maltheserstrasse 17a na dole. — Adres: Wiarus Polski, Bochum.

Rodzice polscy! Uczcie dzieci swe mówić, czytać i pisać po polsku! Nie jest Polakiem, kto potomstwu swemu zalemezyć się pozwoli!

Na grudzień

płaci się za

„Wiarusa Polskiego“

wraz z „Nauką“ („Posłańcem“) i „Zwierciadłem“ tylko 50 fenygów

a z odnośnieniem do domu 10 fen. więcej.

Do zapisywania najlepiej użyć formularza, zamieszczonego na 3-ciej stronie „Wiar. Pol.“ Kto już „Wiarusa Pol.“ posiada, niech formularz wręczy znajomemu lub przyjacielowi i zachęci go do zapisania pisma tego.

Teraz pora po temu, aby wszystkich opieszających zachęcić do zapisania polskiej gazety, którzy z pewnością po upływie miesiąca staną się gorliwymi czytelnikami „Wiarusa Pol.“

Rodacy! rozszerzajcie „Wiarusa Pol.“, bo to pismo wasze, które jedynie dla waszego dobra pracuje i nadal pracować pragnie. Niech każdy z naszych Szan. Czytelników, choć jednego Rodaka zachęci, aby sobie zapisał „Wiarusa Pol.“ na grudzień, a przysłuży się dobrze sprawie Polaków na obczyźnie. Prenumerata miesięczna wynosi tylko 50 fen., które z pewnością każdy chętnie poświęci na gazetę, byle został do tego zachęcony.

Polacy na obczyźnie.

Gelsenkirchen. Wieczorek zapowiedziany w Tow. św. Floryana wypadł bardzo dobrze. Otworzył go przewodniczący pochwaleniem Pana Boga, poczem odśpiewano pieśń „Kto się opiekę“ i przeczytano Ewangelię św. Potem nastąpiły śpiewy przy wtórowaniu skrzypiec i fortepianu. Towarzystwo nasze obchodziło dwie zabawy tj. uczczenie poety śp. Adama Mickiewicza i imieniny wiel. ks. Karóla Jelltmanna. Dla braku czasu wiel. ks. K. J. wygłosili ładne powinszowanie Franuś Wojczyński i Józio Orlicki. Wiel. ks. K. J. przemówił potem do nas i wznosił okrzyk na pomysłny rozwój naszego towarzystwa. Odczytu nie było, ponieważ w „Wiarusie Pol.“ obszerniej życiorys śp. Adama Mickiewicza był zamieszczony i tylko student Szymański wygłosił dwie piękne deklamacje, ułożone przez zmarłego poetę. Potem odegrano humorystyczną sztukę „Żyd u malarza“ i „Adwokat“, co wszystkich do śmiechu wielkiego pobudziło. Przemawiali i deklamowali pp. Kużynda, Charzewski i Pawłowski, który ubolewał nad naszym sieroctwem i tak się rozrzewnił, że zaczął głośno płakać. Widząc to nasz wiel. ks. K. J. pocieszał nas mówiąc, że jak się zdaje, to w ten tydzień polski ksiądz do nas przyjedzie, a dla zabezpieczenia chciał zaraz pisać O. Andrzejowi, żeby przyjechał do nas w grudniu, iżbyśmy do wspólnej Komunii św. przystąpić mogli. Bawiliśmy się jeszcze pewien czas śpiewając nasze piękne pieśni, poczem prezes pochwaleniem Pana Boga zamknął wieczorek. Amatorom składam na tem miejscu serdeczne „Bóg zapłać“ za ich trudy. Muszę nadmienić, Bogu dzięki, że towarzystwo nasze rozwija się dosyć pomyślnie.

Gwiazdkę urządzimy dosyć uroczyste i to dla dzieci; gwiazda z gwiazdorem przyjdzie do towarzystwa, aby się przekonać, czy dzieci umieją polski pacierz i czytać po polsku. Spiewać wspólnie będą dzieci „Anioł pasterzom mówił“ i w „Żłobie leży“.

Helmstedt. Towarzystwo św. Barbary w Helmstedt odbyło dnia 18 listopada na sali p. Seelke „Mormannsgarten“, swe walne zebranie. Najprzód nasz wiel. ks. prob. Wichers mówił o miesięcznych składkach i o zapłaceniu chorągwi. Na to odezwał się jeden członek z Frelstedt, że każda gałęź ma złożyć swoją sumę na chorągiew do Zielonych Świątek. Członkowie przystali na to wszyscy jednogłośnie. Towarzystwo składa się z czterech gałęzi: „Braterstwo, Wiara, Nadzieja i Miłość“. Dochód: „Braterstwo“ 68,10 mr., „Wiara“ 31,75 mr., „Nadzieja“ 28,00 mr., „Miłość“ 32,25 mr. Rozchód: „Braterstwo“ 8,15 mr., „Wiara“ 6,10 mr., „Nadzieja“ 28,30 mr., „Miłość“ 1,10 mr. Dochód 160,10 mr., rozchód 43,65 mr.; pozostaje w kasie 116,55 mr. Następnie mówiono o śpiewie kościelnym o naszej zabawie na miesiącpuście i o teatrze. Na końcu zaśpiewaliśmy pieśń „Witaj Królowa“. Posiedzenie zamknął przewodniczący p. Bunikowski o godz. 3 po południu. Zarząd.

Nowy car.

Dnia 26 listopada odbył się ślub cara Mikołaja II z Alicją, księżniczką heską. Głośne wieści o projektowanych jakoby pod nowym carem zmianach w wewnętrznej polityce Rosyi cichną coraz bardziej od pewnego czasu. Nawet tak uporeczywe pogłoski o bliskich jakoby zmianach na najwyższych urzędach, okazują się jako pozbawione wszelkiej podstawy, a przynajmniej jako przedwczesne.

Być jednak może, że uroczystości pogrzebowe, a następnie ślubne stanęły młodemu carowi na przeszkodzie do natychmiastowego przeprowadzenia zmian niezbędnych dla dobra państwa, chociaż z drugiej strony rzeczą jest możliwą, a nawet dość prawdopodobną, że Mikołaj II nie myśli wcale zrywać z systemem rządowym swego ojca, lecz trzymać się będzie w dalszym ciągu polityki bezwzględnej rusyfikacji. W części utwierdziłby go mogły w tym zamiarze dowody czci i uwielbienia, jakie świat niemal cały, a w pierwszej linii demokratyczna i republikańska Francja składała przy grobie święto zmarłego cara, będącego przeciwieństwem nas krajniejszego despotyzmu.

Ostatecznie przyszła polityka młodego cara zależeć będzie przede wszystkim od tego, jakie zapatrywania wezmą górę w jego otoczeniu. Z góry nie może być mowy o jakikolwiek reformach w kierunku większej swobody, jeśli na decyzję cara Mikołaja II-go wpływać będą przejęci duchem bezwzględnej rusyfikacji doradcy zmarłego jego ojca. Już w osobistym swym interesie zgrają czynowników, odgrywająca za panowania Aleksandra III-go górującą rolę i wyzyskująca na własną korzyść środki państwowe, wszelkimi siłami opierać się będzie zmianie dotychczasowego systemu. — Sprawą więc jest najważniejszą, czy młody car zdobędzie się na energię, potrzebną do wyzwolenia się z pod wpływu Pobiedonoscewów i podobnych prokuratorów

świętego synodu, wyobrazilieli dotychczasowego kierunku w polityce wewnętrznej Rosyi.

Dość rozpowszechnione i na pozór słuszne panuje mniemanie, że polityka zmarłego cara odpowiadała prądom panującym w narodzie rosyjskim. Zważyć jednak wypada, że społeczeństwa rosyjskiego dzisiaj jeszcze nie można mierzyć miarą, jaką się przykłada do rzeczywistości cywilizowanych narodów. Przekonania i zapatrywania tego społeczeństwa zmieniają się podług prądów, panujących w sferach miarodajnych, czyli, co na jedno wyjdzie, w świecie urzędniczym. A chyba świat ten o lepszych dla siebie warunkach marzyć nie mógł, niż te, które mu wytworzyły rządy zmarłego cara, wydającego cały kraj na łup bezkarnych czynowników i popów. Nie wyklucza to jednak faktu, że wszystkie dodatniejsze jednostki społeczeństwa rosyjskiego z największą niechęcią i oburzeniem znoszą obecne położenie rzeczy, i z ufnością zwracają swe oczy na młodego cara, oczekując pod jego rządami mniej lub więcej gruntownej zmiany dotychczasowych stosunków. Niedaleka przyszłość okaże, czy spełnią się te nadzieje; chociaż, zaznaczyć tu wypada raz jeszcze, że przynajmniej na razie nie zdaje się zapowiadać eokolwiek obszerniejszych reform.

Z większymi poniekąd nadziejami, niż społeczeństwo rosyjskie witają nowego cara obecne narodowości, wchodzące w skład rosyjskiego państwa. Nie było rządów w bieżącym wieku, któreby tym narodowościom tak strogo dały się we znaki, jak despotyczne, gnębzące wszelką, choćby najbardziej uprawnioną narodowościową i religijną samodzielność, panowanie zmarłego cara. Z samej więc natury rzeczy w cierpiących pod strasznym uciskiem tym dzielnicach, a w szczególności w najsrożej gnębiem Królestwie Polskiem budzi się obecnie nadzieja lepszej przyszłości. Nadzieja ta nie opiera się dotychczas na żadnych pewnych danych — bo za takie dane uważać nie można przyjęcia deputacji polskiej przez młodego cara — ale położenie w Królestwie Polskiem doszło już do tego stopnia zaostrzenia, że według powszechnego mniemania uciśnionych, pogorszenie żadną miarą nastąpić już nie może. W rzeczy też samej trudno sobie wyobrazić dalszy postęp na drodze praktykowanej w „kraju przywiślańskim“ bezwzględnej i brutalnej rusyfikacji. W obec tego przypuszczać można, że pod nowym rządem nastąpi chociaż nie zmiana, to przynajmniej zelżenia dotychczasowego systemu. Już sama prawdopodobna, bo tłumacząca się względami na nadwątłony w wysokim stopniu stan jego zdrowia, dymisja obecnego generał-gubernatora warszawskiego, przyniesie pewną ulgę mieszkańcom Królestwa Polskiego. Pomijając nawet pogłoski o bliskim powierzeniu namiestnictwa jednemu z wielkich książąt, trudno przypuszczać, aby jakikolwiek z nowych generał-gubernatorów pod względem brutalności mógł dorównać ustępującemu Hurce.

Ziemie polskie.

* Z Prus Zach., Warmii i Mazur.

Toruń. Ks. administrator Jan Chamier-Gliszczyński w Czarzu otrzymał od naczelnego prezesa Prus Zachodnich prezentę na probostwo w Linowie pod Radzynie, opróżnicie przez rezygnację ks. prob. Raedera.

Oliwa. Robotnik Długi, idąc wieczorem wpadł do stawu młyńskiego i utonął.

Puck. 26-go bm. nastąpiło uroczyste wprowadzenie ks. prob. Borny na probostwo w Pucku. Komisarzem biskupim był kanonik honorowy ks. dziekan Gollnick ze Swarzewa, który dla podeszłego wieku składa urząd dziekana. Dnia 29 bm. nastąpi wybór nowego dziekana dla dekanatu puckiego.

Olsztyn. Przeniesieni są kapelani: ks. Wolk z Kalwy do Kwidzyna a ks. Bajński z Lamkowa do Kalwy.

*** Z Wiel. Ks. Poznańskiego.**

Gniezno. W gnieźnieńskiej cukrowni znów się zdarzył nieszczęśliwy wypadek. Robotnik Michał Perczyński, zajęty ładowaniem buraków, dostał się między stęple wagonowe i doznał niebezpiecznego zduszenia lewej nogi, tak, że pewnie długo poleży.

Września. W poniedziałek nabył pan Witold Krasicki wieś Gozdowo Małe pod Wrześnią od p. Ehrenfrieda.

Gminę wiejską Golejewko i gminę wiejską Golejewo w pow. rawickim połączono w jeden obwód gminny pod nazwą Golejewo; położone w powiecie kępińskim gminy wiejskie Opatów kolonią i Piaski połączono w jeden obwód gminny pod nazwą Piaski; położoną w zachodnim powiecie poznańskim gminę wiejską Chmielnik i samodzielny obwód gminny Chmielnik złączono w jeden obwód gminny pod nazwą Chmielnik.

*** Ze Ślązka czyli Starej Polski.**

Łąka w powiecie Kozielskim. Zagrodniczka Stwolińska została ze złego czwartku zamordowana. Wieczorem padł strzał przez okno do mieszkania i ugodził niebogę tak nieszczęśliwie, że na miejscu padła trupem. Mordercę dotąd nie wysledzono.

Opole. Z tutejszego więzienia sądowego uciekło w piątek po południu trzech więźniów, wyskoczywszy oknem na ulicę. Przytem wywichnął sobie jeden nogę i został na miejscu; dwóch zaś, robotnik Krüger z Katowic i kupczyk Haymann ze Strzelec, zbiegli.

Bytom. Ciężka, ale słuszną karą spotkała 24-letniego woźnicę Jakóba Myrtka. Okładał on konia posiadziela dorózki Rothkegla tak niemiłosiernie, że w kilka dni później zdechł. Izba karna skazała Myrtka za to na rok więzienia. — Hajerowi Skołowi, pracującemu na kopalni „Heinitz“, złamały spadające węgle rękę w dwóch miejscach. — Landrat tutejszy ogłasza, że odtąd otrzymają wszyscy zawiezani na policję za powstałą ztąd zmułę, wynagrodzenie, jeżeli tego sami żądają.

Góra św. Anny. W poniedziałek 19 bm. rozpoczęły się rekolekcyje ludowe pod kierownictwem przew. O. Korneliusza. Udział wiernych był bardzo liczny, a mianowicie ze strony mężczyzn i młodzieńców. Do stołu Pańskiego przystąpiło więcej jak 1000 osób.

Wiadomości ze świata.

Berlin. „Reichsanzg.“ donosi, że Książę-Arcybiskup ołomuniecki, ks. dr. Kohn, zamianował ks. prob. Sterza w Kietrze arcybiskupim komisarzem na pruską część swej diecezji, otrzymawszy cesarskie przyzwolenie na to w reskrypcie gabinetowym z 20 listopada.

Petersburg. Ślub cara odbył się w poniedziałek stósownie do ceremoniału z wielką uroczystością. Podnieść wypada dwie ważne odmiany, jakie powszechnie uderzyły przy tej sposobności: pierwsza, że w pałacu zimowym byli obecni obrządkom ślubnym korespondenci dzienników zagranicznych, powtóre, że wzdłuż drogi od pałacu zimowego przez Newski Prospekt aż do pałacu anickowskiego cofnięto na rozkaz wyższy szpalery wojska w czasie powrotu nowożeńców, tak że publiczność mogła swobodnie zbliżyć się do ich karety i witać ich entuzjastycznymi okrzykami.

— Ogłoszony manifest carski zapewnia w drodze łaski ulgi w spłatach rozmaitych należności skarbowych, w umarzaniu pożyczek skarbowych, zwalnia dalej z resztujących podatków i kar pieniężnych, łagodzi lub skraca karę więzienia, aresztu, pozostawiania pod dozorem policyjnym, przesiedlenia i ciężkich robót. W sprawie przestępców politycznych, zasługujących na łaskę, minister spraw we-

wnętrznych złoży carowi sprawozdanie. Zbrodnie polityczne, które przez lat 15 pozostały nie wykryte, mają pójść w zapomnienie. Osobom, karanym za udział w powstaniu z roku 1863, dozwolony będzie pobyt w całym państwie i przywrócone im zostaną prawa stanu i własności. Natomiast orderzy i tytuły nie będą im przywrócone.

Białogród. Król Aleksander powrócił z Petersburga. Na dworcu witał go Milan i ministrowie.

Sześćsetna rocznica

przeniesienia św. Domku Nazareckiego do Loreto przypada 10 grudnia tego roku, jak dawniej przypomnieliśmy. Już pod dniem 23 stycznia rb. wydał Ojciec św. Leon XIII Encyklikę, w której wzywa do jubileuszowego obchodu, który trwać ma od pierwszej niedzieli Adwentowej br. do niedzieli Trójcy Przenajśw. w przyszłym roku. Rocznicę tę obchodzić będą głównie diecezje Loreto i Recanati. Im, jako też pielgrzymom, odwiedzającym kościół loretański, udziela Ojciec św. odpustu zupełnego pod zwykłymi warunkami. Ale tego odpustu zupełnego, który też za dusze w czyśćcu będące ofiarować można, dostąpić mogą też wszyscy inni wierni, którzy przez jeden miesiąc co dzień odmawiać będą litanie Loretańską, a prócz tego za każde odmówienie tej litanii odpustu siedmiu lat, który też za dusze czyścicowe ofiarować można. Do zyskania odpustu zupełnego wymaga się Spowiedzi i Komunii św. i modlitwy na intencję Ojca św.

Książę Karol zu Löwenstein już w gazetach ogłosił, że niemiecka pielgrzymka do Loreto odbędzie się w pierwszej połowie miesiąca maja r. 1895.

Nie wątpimy, że i polska pielgrzymka przyjdzie do skutku, którą urządzają ci, którzy już kilkakrotnie urządzili do Rzymu. („Pielgrzym“.)

Sprawy robotnicze.

Podwójna renta. Na ostatniem zebraniu knapszaftu zastanawiał się zarząd, czy w obec orzeczenia najwyższego sądu, że renty państwowej (tj. na starość i niezdolność do pracy) nie należy odciągać robotnikom od pensji pobieranej z knapszaftu, zastosować się do powyższego wyroku, czy też nie. Inwalidów, którym doliczano rentę państwową do pensji knapszaftowej jest przeszło 100. Jak „Gels. Zeitung“ donosi, postanowiono pozostać przy starem, ponieważ sąd rzeszy może zdanie swe zmienić na korzyść knapszaftu.

Naszem znaniem orzeczenie sądu rzeszy jest najzupełniej słuszne i zmienione być nie może. Jeżeli kto dwie kasy opłaca, powinien też z obydwóch odbierać rentę. Dziwimy się, że panowie od knapszaftu tego nie chcą pojąć. Robotnicy, którym knapszaft rentę państwową odciąga od pensji knapszaftowej powinni odnieść się do sądu rzeszy, a jesteśmy pewni że sprawiedliwości stanie się zadość.

Z różnych stron.

Wielebnemu
Ojcu Andrzejowi
w Neviges
życzy w dniu Jego Imienin zdrowia
i błogosławieństwa Bożego
Redakcja „Wiarusa Polskiego“.

Kolonia. Pogrzeb śp. ks. dr. Kleinheldta, generalnego wikaryusza i dziekana tumskiego, odbył się przy nader licznym udziale duchowieństwa i wiernych. Kondukt żałobny prowadził proboszcz tumski wiel. ks. dr. Berlage. Jego Emin. Kardynał Crementz nie mógł brać udziału w pogrzebie, gdy niedomaga na zdrowiu.

Sąd rzeszy rozstrzygnął, że świadectwa niewinności, wystawiane przez rodziców dzieciom w razie zmuły szkolnej, mają charakter dokumentu i dla tego podawane w nich fałszywych powodów zmuły szkolnej powinno być uważane jako fałszowanie dokumentów.

Aplerbeck. Na cesze „Margaretha“ został górnik Ignacy Kokaliński niebezpiecznie okaleczony.

Buer. Na cesze „Hugo“ nastąpił onegdaj wybuch gazów, przyczem 5 ludzi śmierć znalazło.

Oebisfelde. W Velpke znaleziono przy brukowaniu podwórza garnek z pieniędzmi. Na jednej z nich jest napis: Moneta nova, Hildesheim 1435.

Bonn. W tutejszej ujeżdżalni spadł pewien młody człowiek z konia i skreślił sobie kark. Śmierć nastąpiła natychmiast. — 27 bm. ściął tu kat Reindel z Magdeburga mordercę L-then'a.

Zofia. W nocy 26 bm. uczuto tu dość silne wstrząśnienie ziemi trwające kilka sekund.

Ogrzewane pojazdy, omnibusy, dorózki, nawet niezadługo wejdą w ogólne użycie, jak już początek zrobiono w Berlinie. Przyrząd do ogrzewania jest pojedynczy i wsuwa się go pod siedzenie lub pod nogi. Materiałem ogrzewającym jest preparat chemiczny nie dający ani ognia ani dymu — jeden brykiet (cegietka) wystarczy na 12—14 godzin a kosztuje 1 fen. za godzinę. Skład u p. Okoniewskiego w Poznaniu, W. Garbary 23.

Zdrada oficera chińskiego. Pułkownika chińskiego Tso-Ying Liu uznano winnym następujących przestępstw, spełnionych podczas ostatniej wojny: Udzielił on Japonczykom nader ważnych szczegółów, dotyczących zamiarów wojsk państwa niebieskiego; odłączył się podczas bitwy od swego oddziału i zbiegł. Prawodawstwo chińskie w ekropny sposób karze podobnych przestępców i istotnie opowiadanie egzekucyi wstrząsa do głębi. Winowajcę przywołał kat do deski, którą następnie przywiązał do pala. Następnie pomocnik kata otworzył mu usta, a kat wyrwał przestępcy język zdradziecki, poczem pomazano smolą nogi i zapalono je, toż samo uczyniono z rękoma. Tu nastąpiło chwilowe przerwanie tortur. Herold odczytał rozkaz cesarski, który odbierał pułkownikowi wszystkie zaszczyty i przywileje człowieka. Wyrok kończył się słowami: „Biagamy Buhde, ażeby zdraycy nie przyjmował do chwały swojej.“ W chwili tej nieszczęśliwy waleczył już ze śmiercią, ale ponieważ oddychał jeszcze, rozpoczęto na nowo tortury; kat wybił mu zęby za pomocą dłuta i młotka, następnie szczypcami oberwał mu nos. Na koniec w ciągu trzech minut lał na niego wrzący olej. Zwęglone szczątki wrzuciono do dołu. Egzekucyi tej przyglądał się tłum całej ludności, w tej liczbie wielu oficerów i Europejczyk, Niemiec Vogt, który komunikuje owe wstrząsające szczegóły.

OD REDAKCYI.

Bo..... Smutna to rzecz, że Polacy tak dalece się zapominają, że na ulicy wszczynają pomiędzy sobą bójkę. Tak być nie powinno. — W towarzystwie większość wszystko uchwała i mniejszość powinna się do większości zastosować, jeżeli uchwała nie zawiera w sobie nic grzesznego. Co się tyczy lokalu, to z pewnością prywatny lokal stósowniejszy, niż restauracya.

Szan. Panom Korespondentom donosimy, iż wszystkie listy z kolei zostaną zamieszczone.

Nabożeństwo polskie.

Kolonia.

Książd polski odprawia codziennie Mszę świętą w kościele Panny Maryi, słynnym z kaplicy Loretańskiej, przy ul. Kupfergasse. Polacy mogą się zwracać do niego w celu zaspokojenia ich potrzeb duchownych.

Postbestellungs-Formular.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserlichen Postamt ein Exemplar der Zeitung „Wiarus Polski“ aus Bochum (Zeitungspreisliste Lit. T. Nr. 106.) für Dezember u. zahle an Abonnement und Bestelgeld 0,60 Mk.

Podpis i dokładny adres zamawiającego.

Obige 0,60 Mk. erhalten zu haben, bescheinigt.

Powinszowanie
Wiel. O. Andrzejowi
w Newiges
w dniu Jego godnych Imienin!

Tow. św. Piotra, reprezentując wychództwo nasze w Horst i okolicy, nie mogąc ustnie złożyć swych życzeń, czyni to publicznie.

Składamy przeto Wielob. Ojcu Andrzejowi w dniu Jego godnych Imienin, hołd naszej wspólnej wdzięczności i uszanowania. Życzymy Wiel. Ojcu w dniu Jego Imienin 100 lat życia, zdrowia czerstwego, a w końcu nieba. Prosząc dzisiaj Boga, izby gorliwej pracy dla naszego społeczeństwa podjętej. Bóg wszechmogący błogosławić raczył, wnosimy tysiącrotnie Wielobny Ojciec Andrzej nie żyje!!!

Za Tow. polskie św. Piotra w Horst
Wincenty Kulski, prezes.

Szanownemu Panu
Andrzejowi Bączykowi
i **Andrz. Wojciechowskiemu**
w Baukau

w dniu godnych Imienin życzymy zdrowia, szczęścia i błogosławieństwa Bożego. Po trzykroć: Niech żyją! Tego im życzą
Michał Sikora i Ludwik Wośkowiak z Orange.

Szanownemu Panu
Andrzejowi Nowickiemu

zasiłam w dniu godnych Imienin jak najserdeczniejsze życzenia. Niech Mu Pan Bóg pobłogosławi raczy, w jego rzetelnej i uczciwej pracy. Nasz ukochany krawiec polski niech żyje! niech żyje! niech żyje! aż echo po całym Castrop głos roznieśnie. Życzliwy przyjaciel P. A. Grzesiek.

Ogłoszenie!

Wszystkich prezesów towarzystw polskich, co odebrali książki do nabożeństwa, proszę, by wszystkie pieniądze, za sprzedane już książki do nabożeństwa, nadesłali w czasie od **9-go aż do 15 grudnia** pod adresem: Hochw. Herrn Kaplan Koenen in Altenessen. Nie sprzedane dalej sprzedawać trzeba.

Prezesów wszystkich towarzystw polskich w dekanacie esseńskim zapraszam niniejszem na naradę do **Steele**, w niedzielę 16-go grudnia o godz. 2 po poł. na salę gościnnego p. Müllera, Freisenbruch (5 minut od dworca marchijskiego). W ten dzień proszę mi podać piśmienny obrachunek, dokładny z bieżącego roku, zawierający w sobie: 1) wiele pieniędzy towarzystwo w ciągu roku nadesłało do Bochum na zapłacenie książek; 2) wiele „Przewodnika“ sprzedano; 3) wiele „Zbioru“; 4) wiele nadesłano do kapelana Koenen do Altenessen w ciągu roku za nabożeństwa, ile za sprzedane książki. Wszystko akuratanie na karteczce powinien każdy spisać i mi oddać. Następnie urządzimy wszystko z nowa na rok 1895. — Naradę prezesów tow. polskich w dycecyi Monasterskiej w krótkie mieć będziemy. — Na naradę 16-go grudnia w Steele i prezesowie innych miejsc przyść mogą. Będzie rozmowa o interesach duchownych Polaków na obczyźnie.
O. Andrzej.

Baczność!

Gdzie można najtaniej co nowego

na gwiazdkę

kupić dla mężczyzn, niewiast i dzieci szkolnych n. p. **kanapy, materace, fotele, paski** na spodnie w rozmaitym gatunku, **kuferki** do podróży, **tornistry** dla dzieci szkolnych i t. d.? — Tylko u

Stanisława Jagioki,

w **Kirchlindzie, Viktoriast. nr. 5.**

Proszę o wczesne zamówienia.

Fryderyk Nolting w Herne

(naprzeciw katolickiego kościoła)

poleca:

prawdziwą zieloną kowieńską tabakę do zażywania, prawdziwą tabakę prasowaną i t. zw. rzek, dobre odleżałe cygara, prawdziwą nordheuzenską tabakę do żucia z 2 fabryk. Fajki, cygarniczki, laski, instrumenta muzyczne, jak harmoniki itd. Dalej wszelkie towary krótkie i skórzane, prawdziwe noże i nożyce Solingera, kuferki podróżne, ręczne i z drzewa. Wszystko w wielkim wyborze, po cenach jak najtańszych.

Nauka o Szkaplerzach.

Cena 20 fen., z przesyłką 25 fen.

Szanownym Rodakom
oznajmuję, że wszystkie **nowości** na
paletoty, ubrania i spodnie

już nadeszły, a że zapas mych towarów bardzo wielki, prawie za wielki, dla tego postanowiłem po jak **najtańszej cenie** wszelką garderobę odrabiać pod gwarancją dobrego leżenia. Proszę z tej sposobności korzystać. Mam także rozmaite **koszule, spodnie do roboty, kitle, jaki, szkarpetki wełniane, szelki, paski wyszywane, jedwabne chustki na szyję** itd.

Z szacunkiem

A. Powalowski, Bochum,
Alleestr. 13, w pobliżu dworca Gussstahl.

Szanownemu
Franciszce Jankowiakowi
w Röhlinghausen
w dzień Jego Imienia składamy najszczerze życzenia szczęścia, zdrowia, błogosławieństwa św. i życia jak najdłuższego i wszelkiej fortuny a po śmierci w niebie złotej korony i wykrzykujemy niech żyje!! aż się po całej Westfalii rozbrzmi.
A. M., M. M., A. M., J. K.

Szanownemu
Andrzejowi Bojakowi
Kumotrowi, życząc w dniu godnych Imienin 30 bm. zdrowia, szczęścia i błogosławieństwa Bożego oraz wszelkiej pomyślności. Polakiem jestem po polsku Ci wieszczę i po trzykroć wykrzykuję A. B. niech żyje! Tego Ci życzy twój szczerzy przyjaciel Wacław Sztermer, mistrz szewski. Kirchlind, Bahnhofstr. 19.

Prośba.

Ponieważ długo choruję i razem z familią w wielkiej znajduję się nędzy, przeto zwracam się do Szan. Rodaków z prośbą o pomoc, którą przesyłać proszę pod adresem: **Fran. Gutkowski, Horstermark 29/5 p. Horst-Emscher.**

Wszystkim szan. ofiarodawcom składam już naprzód serdeczne „Bóg zapłać“.

Fotografia

jest najlepszym podarunkiem gwiazdkowym!

Do wykonywania fotografii w formacie od najmniejszego do największego poleca się

Józef Te Niersen

Bochum,
Bahnhofstr. 37a.
w pobliżu dworca march.

Wykonanie gustowne.
= Ceny umiarkowane. =
W niedziele i święta jest zakład cały dzień otwarty.

Polski Spiewnik.

Wyczerpujący i historycznie opracowany zbiór pieśni patriotycznych i historycznych, zawierający około 200 śpiewów. Opatrzony historycznym wstępem o pieśni w ogóle, a w szczególności u Słowian i u nas Polaków. Cena 90 fen. z przes. 1 mr.
Adres: „Wiarus Polski“. Bochum.

Obwieszczenie!

W każdą niedzielę od 10-tej do 1-szej w południe, będę udzielał rady bezpłatnie, w lokalu „Biura ludowego“ w Bochum (Kath. Vereinshaus) ulica Wilhelmstr. nr. 9. w wszystkich sprawach knapszaftu, górnictwa, okaleczenia, podatków, inwalidztwa i t. d. W wszystkich innych sprawach też się rady udzielę za pomocą panów adwokatów. Na biurze mówi się po polsku.

Jakób Miara.

Towarzystwo św. Barbary w Gelsenkirchen-Neustadt odbędzie swe posiedzenie w niedzielę 2-go grudnia o godzinie 3 1/2 po południu u p. Vogel'a. — Zarazem daje się do wiadomości całej publiczności polskiej w Gelsenkirchen-Neustadt i okolicy, iż 4-go grudnia w dniu św. Barbary rano o 9 godz. odbędzie się Msza św. z polskim śpiewem, na intencję Towarzystwa św. Barbary. (Msza św. w kaplicy Neustadt przy Weidenstr.) O liczny udział Rodaków prosi **Zarząd.**

Baczność! Tylko za 5 1/2 marki muzyka

Rozsyłam za pobraniem pocztowem moją powszechnie za najlepszą uznaną harmonikę koncert. „Tryumf“ z 10 klawiszami, 2 rejestr., 2 podwójnymi basami, 20 podwójnymi głosami, 2 podwójnymi miechami, (9 fałd i 2 wstawki). Sprzączka do mieszków, obicie niklowe. Stalowe okrycia ochronne na rogach fałd miechów, przeto bardzo **trwale. Eleganckie wykonanie, klawiatura otwarta**, silna i piękna muzyka, wielk. 35 cm.

Dalej ten sam instrument, lecz tylko o 31—32 cm, i 1 podwójnym miechu (8 fałd i 1 wstawka) za tylko **4 mr. 75 fen.** Do każdego instrumentu dodaje się za darmo szkołę, podług której **razem** grać można. Zapakowanie darmo. Porto 80 fen. Najtańsze źródło nabycia wszelkich instrumentów muzycznych.

Niepodobający się towar przyjmuje z powrotem, dla tego niema żadnego ryzyka.

Wilh. Mächler, instrumenta muzyczne, Neuenrode (Westfalia).

Tanie czeskie pierze!

10 funtów dobrych dartych 8 mr., 10 funtów lepszych 10 mr.; 10 funt. jak śnieg białych, miękkich jak puch, dartych, 15, 20, 25, 30 mr.; 10 funt. półpuchu 10, 12, 15 mr.; 10 funt. białych jak śnieg, miękkich jak puch, niedartych, 20, 25, 30 mr. Puch 3, 4, 5, 6, mrk. za funt. Przesyłk franko za zaliczką. Zmiana i zwrot dozwolone. Przy zamówieniach upraszam o dokładny adres.

Benedykt Sachsel,
Klattau nr. 97 w Czechach (Böhmen).

Zakład fotograficzny.

H. G. Köhler, Steele,

naprzeciw figury Panny Maryi.

Dla fotografowania każdego czasu — także w niedziele — otwarty.

Pod gwarancją dobre wykonanie. Skora usługa.

Zdjęcia przy każdym powietrzu.

Dla nowożeńców!

Pióra
wolne od kurzu
i
puch
w znanej dobrej jakości
poleca **tanio**

M. Fromm
Bochum,
Obere Marktstr. 14.

Paletoty
i płaszcze cesarskie

gotowe i podług miary dostarcza

nadzwyczaj tanio
M. Fromm
Bochum
Obere Marktstr. 14.

Nasze hasło!

Zbiór pieśni polskich z nutami. Cena 20 fen. z przes. 23 fen. 5 egz. za 1 markę franko. Pieniądze należy przysłać naprzód. Adres: „Wiarus Polski“ w Bochum.

Naukę

o Bierzmowaniu

polecamy po 10 fen., z przesyłką opłaconą po 13 fen.

Do dzisiejszego numeru załączamy cennik książek.

Bracia Alsberg

Telefonu nr. 143. **Wattenscheid.** Telefonu nr. 143.

Największy i najtańszy dom zakupna.

Wielkie znizenie ceny.

Z powodu prędkiego upływu sezonu sprzedajemy wszystkie zapasy

konfekcyi dla kobiet i mężczyzn

jako to: żakiety, płaszcze zimowe, capes płaszcze od deszczu, płaszcze dla dzieci, dalej: paletoty, szuwałowki, płaszcze pelerynowe po

znacznie znizonych cenach.

Żakiety zimowe w pięknym jeszcze wyborze po 2 marki 75 fen.

Aż do gwiazdki pozostaje nasz skład także w niedzielę otwarty aż do wieczora.

Kochani Bracia Rodacy!

Wszystkim Rodakom w **Bochum i okolicy** podaję do wiadomości, iż przeniosłem mój skład napowrót do domu, gdzie mieszkałem przedtem, to jest przy ulicy

Friedrichstrasse nr. 7, niedaleko Wilhelmsplatz.

Podaję zarazem do wiadomości, iż **powiększyłem mój skład** i jestem w stanie odstawiać

ubioiry, spodnie i paletoty

po jak najtańszych cenach. Proszę się przekonać, że obsługuję rzetelnie i prędko a ceny u mnie jak najniższe. Dziękuję też wszystkim dotychczasowym moim odbiorcom za łaskawe poparcie i proszę i nadal w razie zapotrzebowania do mnie się zwracać i innym mój skład polecać.

Z szacunkiem

Jakób Dorowski,

Friedrichstr. 7. **BOCHUM,** Friedrichstr. 7.

Zadziwiająco tanio!

Wielka partya nowo zamówionych

płaszczy

dla

kobiet i dziewcząt

od 5 do 20 marek.

Rzetelna wartość 8 do 30 mr.

M. Fromm

Bochum,

Obere Marktstrasse nr. 14.

Fotograf

W. Spengler-P. Zorn

poleca się szanownym Polakom do fotografowania, ręcząc za znakomite wykonanie. W niedzielę i święta jest zakład cały dzień otwarty. Königstele-Wattenscheid.

W sobotę

dnia 1 grudnia sprzedawać będą znów znane dobre

białe kartofle

przy marchijskim dworcu 150 funtów 3,20 mr.

Fricke, Bochum, Baarestr. 4.

Królewicz Lel.

Cena 15 fen. z przes. 18 fen.

Karól Röhl,

Herne, Mont-Cenisstrasse.

Największe i najtańsze źródło do nabycia wykroju skóry, jako też wszelkich artykułów szewskich.

Karól Röhl,

Herne, Mont-Cenisstrasse

Za inseraty Redakcyja nie odpowiada

Obrazy narodowe

Sobieskiego, Kościuszki, Poniatowskiego, pieszo i konno, w ramach pięknych rzeźbionych po 3 mr. bez ram po 50 fen.

Książki różnej treści,

które nabyć można w księgarni „Wiarusa Polskiego“ w Bochum, Maltheserstr. nr. 17a.

Książki do nabożeństwa.

Perły. Opr. (30) emalia biała, okucie zamek, na okładce krzyż i wianek z stoniowej kości, grzbiet aksamitny, brzeg złoty. Cena 3 m. z przesyłką 30 fen. więcej.

Wyborek. Oprawa (3) w skórce czarna, z złocnymi wyciskami, brzeg złoty. Cena 1 m. — Oprawa (4c) w miękką skórę, brzeg złoty, na okładce złote wyciski. Format mały. Cena 1,60 m. z przesyłką 20 fen. więcej.

Anioł Stróż. Oparwa (6) czerwona skórka, złote wyciski, okucie, zamek, brzeg złoty. Cena 2,50 m. — Oprawa (30) emalia biała, okucie, zamek, krzyż ze stoniowej kości, grzbiet aksamitny, brzeg złoty. Cena 3 m. — Oprawa (50) kolorowa emalia, okucie, zamek, brzeg złoty, krzyż z stoniowej kości, grzbiet aksamitny. Cena 3 m. — Oprawa (4a) twarda skórka, zamek, złote wyciski, brzeg złoty, napis: pamiątka. Cena 3 m. — Oprawa (4) skórka twarda, złote wyciski, brzeg złoty. Cena 2,50 m. z przesyłką 30 fen. więcej.

Błogosławny Panu. Oprawa (6) skórka, złote wyciski, okucie, zamek, brzeg złoty. Cena 2,50 m. — Oprawa (4) skórka, złote wyciski, brzeg złoty. Cena 2,50 m. — Oprawa (4c) skórka miękka, złote wyciski, brzeg złoty. Cena 2,50 m. — Oprawa (30) emalia biała, krzyż z stoniowej kości, okucie i zamek nikl., brzeg złoty grzbiet aksamitny. Cena 3 m. — Opr. (3) skórka, złote wyciski, brzeg złoty. Cena 2 m. — Opr. (1) skórka, złote wyciski, Cena 1,50 m. — Opr. (4a) skórka twarda, złote wyciski, zamek, brzeg złoty. Cena 3 m. z przesyłką 30 fen. więcej.

Żłtarzyk Polski. Oprawa (1) w czarną skórę, złote wyciski. Cena 1,50 — Opr. (3) czarna skórka, brzeg złoty, złoczone wyciski. Cena 2 m. — Opr. (4c) miękka skórka brunatna, złote wyciski, brzeg złoty. Cena 2,50 m. — Opr. (Germany 6) czerwona skórka, wyciski złote, okucie, zamek, brzeg złoty. Cena 2,50 m. — Opr. (30) emalia biała, okucie, zamek, krzyż ze stoniowej kości, grzbiet aksamitny, brzeg złoty. Cena 3 m. — Opr. (45) emalia biała i kość stoniowa, okucie zamek, krzyż z stoniowej kości, grzbiet aksamitny, brzeg złoty. Cena 4,50 m. z przesyłką 30 fen. więcej.

Chwalce Pana. (Bardzo dobra). Książka do nabożeństwa, zawierająca najużywawsze modlitwy, pieśni i rozmyślenia. Mocna oprawa w płótno, ze złotym brzegiem. Cena 1,00 m. z przesyłką 1,10 m.

Wyborek. Opr. (4d) skórka miękka, złote wyciski, brzeg złoty, format mały. Cena 1,80 m. z przesyłką 20 fen. więcej.

Proście a będzie wam dano. Książka z wielkimi literami w pięknej oprawie, z zamkiem i złotym brzegiem. Cena 3 m., w zwyczajnej oprawie 1 m. z przesyłką 20 fen. więcej.

Wianek Maryi. Oprawa (4) skórka twarda, wyciski złote, brzeg złoty. Cena 2,75. — Oprawa (4c) skórka miękka, złote wyciski, brzeg złoty. Cena 2,75 m. z przesyłką 30 fen. więcej.

Grzesznik do Boga, czyli sposób utrzymania grzesznego człowieka w należytych uczuciach ku Bogu i Świętym. Oprawa w skórę, brzeg złoty. Cena 1,50 m. z przesyłką 1,70 m.

Harfa Duchowna. śliczna książka do nabożeństwa ułożona przez W. O. Marcina Laternę, męczennika Tow. Jez. Cena 3,50 m. z przes. 3,80 m.

Książki treści religijnej.

Przewodnik do spowiedzi generalnej, ułożony przez Błogosławionego Leonarda a po polsku wydany za zezwoleniem J. E. kardynała Koppa. Stron 100. Jest to książka tak dobra, że polecenia osobnego nie potrzebuje. Cena 35 fen. z przesyłką 40 fen.

Mała pamiątka ślubna czyli w krótkości zebrane nauki i rady dla nowożeńców i małżonków. Cena 10 fen., z przes. 15 fen.

Cześć Maryi na każdy czas. Książka pouczająca i modlitewna dla czcicieli Najśw. Panny Maryi. Cena bez oprawy 1 m. z przes. 1,10 m. z oprawą 1,50 m. z przesyłką 1,60 m.

Przewodnik do Najśw. Serca Jezusowego, zawierający osobliwsze modlitwy i nabożne ćwiczenia na cześć Najśw. Serca Jezusa, z nabożeństwem na cały miesiąc. Cena za egz. opr. w płótno 1,20 m. z prz. 1,40 m.

Miesiące Niepokalanego Serca Najśw. Maryi Panny. Książka bardzo pouczająca. Cena 1 m. z przes. 1,10 m.

Książka dzieci Maryi, zawierająca mnóstwo pięknych nauk i modlitw. Cena 1,00 z przes. 1,10 m.

O naśladowaniu Najśw. Panny. Dzieło na wzór naśladowania Chrystusa Pana. Cena 1,25 m. z przes. 1,35 m.

Pobożny sposób odmawiania piętnastu tajemnic Różańca św. Cena 30 fen. z przes. 35 fen.

Różaniec rozważany w trzydziestu tajemnicach. Cena 1 m. z przes. 1,10 m.

Nauki i rady dla matki chrześcijańskiej jak dzieci po bożemu wychować. Napisał ks. A. J. Cena 10 fen., z przes. 15 fen.

Przygotowanie na śmierć czyli rozmyślenia o prawdach wiecznych jako wstęp do życia pobożnego i szczęśliwej śmierci św. Alfonsa Liguorego. Cena 1 m., z przesyłką 1,20 m.

15 Tajemnic żywego Różańca. Przy zamówieniu trzeba podać, czy tajemnice mają być przeznaczone dla Róży męczyzn, mężatek, panien lub młodzieńców. Cena 20 fen. z przes. 23 fen.

Podarek ślubny czyli rady przed ślubem dla nowożeńców i rady po ślubie dla małżonków z przykładami i modlitwami, oraz kartą do zapisania dnia i roku ślubu. Cena 60 fen. z przes. 70 fen.

Bez ustanku się modlcie. Zbiór modlitw odpustowych ze skarbku św. kościoła rzymsko-katolickiego dla codziennego użytku. Cena 25 fen. z przes. 30 fen.

Pociecha dusz w czyściu cierpiących. Nauka i przykłady o stanie dusz w czyściu zostających oraz książka modlitewna, zawierająca wszystkie nabożeństwa, ulgę duszom w czyściu przynoszące. Cena za egz. oprawny w płótno z pochewką 1,60 m. z przes. 1,80 m.

Ministrant, czyli nauka służenia do Mszy św. Cena 15 fen., z przes. 18 fen.

Głos Synogarlicy. Cena 1 markę, z przesyłką 1 m. 10 fen.

Męki piekielne. Cena 15 fen., z przes. 18 fen.

Przerazliwe echo trąby ostatecznej. Cena 60 fen. z przes. 65 fen.

Sąd ostateczny. Cena 40 fen., z przes. 45 fen.

Zegarek czyscowy, czyli nabożeństwo codzienne za dusze w czyściu cierpiące. Cena 40 f., z przes. 45 fen.

Ustawy i modlitwy rodzin chrześcijańskich 5 fen. z przesyłką 8 fen.

Mszy świętej, czyli nauka o nieustającej ofierze nowego zakonu. Napisał ks. Bernard Galura, Książę-Biskup brykseeński. Cena 75 fen., z przes. 85 fen.

Modlitwy przygodne i odpustowe dla uproszenia miłosierdzia Bożego odwrócenia wszelkiej zarazy przez przyczynę Najśw. Maryi Panny Łaskawej i śś. Patronów, z dodatkiem Pieśni nabożnych. Cena 20 fen., z przesyłką 25 fen.

Sw. Jan Kanty patron młodzieży polskiej przez E. Zoriana 12 fen. z przes. 15 f.

Modlitwy przygodne i odpustowe przeciw morowej zarazie. Z obrazkami. Cena 20 fen. z przes. 23 fen.

Królowa korony Polskiej. Żywot Matki B., przez Wł. Bełzę, z 2 rycinami, 20 fen. z przes. 25 fen.

Biblia, czyli pismo święte starego i nowego testamentu, w tłumaczeniu ks. Wujka. Wielka księga, z licznymi obrazkami w pięknej oprawie 18 marek; z przesyłką 18 m. 50 fen.

Tomasza a Kempisa o naśladowaniu Chrystusa. Cena 1 m. z przes. 1,20 m.

Ratujcie dusze w czyściu czyli różne modlitwy i sposoby wspierania dusz w czyściu się znajdujących. Cena 10 fen., z przesyłką 15 fen.

Nabożeństwo do Serca Maryi. Cena 40 f. z przesyłką 50 fen.

O czci Matki Boskiej w Polsce. Napisał ks. Mrowiński T. J. Cena 30 fen., z przesyłką 35 fen.

Polecenie Ojczyny naszej Bogu. Ułożył Kapłan-Zakonnik. Cena 5 fen., z przes. 8 fen.

Uwagi i przysługi na najświętsze święta Najśw. Panny Maryi. Napisał ks. Jan Korsak T. J. Cena 75 fen. z przes. 85 fen.

Cudowne nawrócenie izraelity Alfonsa Ratisbonne, rodem z Strasburga, w Rzymie na dniu 20tym stycznia r. 1842 zasłże. Cena 30 fen. z przes. 35 fen.

Żywot Najśw. Maryi Panny ks. Skargi 10 fen. z przes. 13 fen.

Zdrowaś Marya. Pismo miesięczne poświęcone czci Najśw. Panny Maryi. 6 roczników, każdy po 1,50 z przes. 1,70 m.

Nabożeństwo do Serca Maryi. Cena 40f., z przesyłką 50 fen.

Najświętsza Marya Panna Łaskawa pewny ratunek przeciw morowemu powietrzu i wszelkiej zarazie oraz żywoty św. Rocha, św. Sebastyana i św. Rozalii, główniejszych Patronów przeciw zarazie. Cena 20 fen. z przesyłką 25 fen.

Nowy brewiarzyk terezyński podług nowej konstytucji Ojca św. Papieża Leona XIII. z dnia 30 maja 1893 dla Brać i Siostr III- Zakonu św. Ojca Franciszka pod Klauzurą niebędących czyli świeckich, z dodaniem różnych stosownych nabożeństw. Cena za egz. oprawny 1,50 m., z przes. 1,70 m.

O obrządkach Kościoła katolickiego przez ks. Mat. Terklan. Cena 1,50 z przesył. 1,60.

Różaniec święty, książeczka pouczająca z modlitwami z obrazkami. Cena 90 fen. i przes. 1 m.

Książki historyczne.

Królowie Polscy w obrazkach i pieśniach. Dzieło to zawiera 50 pięknych rycin, wykonanych podług rysunków Walerego Eliasza przedstawiających królów polskich. Nadto jest przy każdej rycinie piękny wiersz Seweryny Duchlińskiej, opisujący czyny każdego króla. Cena za osobnie oprawny egz. 15 marek, z przesyłką 15,25 m. odnośnie 15,50 m.

Wojsko polskie z 1831 r., wydanie drugie. Cena 2 m. z przes. 2,10 m. Książka ta zawiera 8 dużych deworiów, które przedstawiają kilkadziesiąt postaci wojskowych różnej broni, prócz tego jest opis działań wojennych i krótka historia wojska polskiego.

Historia Polska w pięknych przykładach przedstawiona. Zbiór wzorów dzielności, pracy, nauki i poświęcenia dla kraju, jakiemi się nasi przodkowie odznaczyli. Dla pouczenia i rozrywki ludu polskiego i młodzieży. Cena z opr. 1,10 m. z przes. 1,20 m. Książka ta czyta się jak najpiękniejsza powieść a przytem podaje wiele nauk. Ułożył J. Chociszewski.

Podręcznik Geografii Ojczystej zawierający treściwy opis ziem dawnej Polski z uwzględnieniem dzisiejszych stosunków. Cena za egz. opr. 1,50 m. z przes. 1,70 m. Jest to książka dla każdego Polaka bardzo pożyteczna a przytem tania, zawiera 283 str., 50 obrazków i 8 mapek.

Pamiętniki Aleksandra Guttrego, z lat 1845, 46 i 47, w dwóch tomach. Cena 3 m., z przesyłką 3 m. 20 fen.

Mała historia Polska z obrazkami. Cena 30 z przes. 35 fen.

Dzieje Polski, w 24 obrazkach skreślił Wład. Lud. Anczyz z 24 ryc. Tadeusza Popiela, w pięknej oprawie płóciennej, 90 fen. z przes. 1 m.

Dzieje Polski, do najnowszych czasów treściwie opowiedziane z 80 obrazkami najważniejszych wypadków dziejowych, królów i sławnych mężów polskich. Cena 1 m. 60 fen. z przes. 1 m. 80 fen., opr. 2,50 z przes. 2,80 m.

Pamiętniki Jana Chryzost. z Gosławic Paska, w skróceniu podał Wiktor Czermak, 32 f. z prz. 37 f.

Zarys dziejów Polski porozbiorowej z dodaniem najważniejszych wiadomości z historii i literatury polskiej, z obrazkami i mapą Polski. Cena 1 markę, z przesyłką 1 m. 10 fen.

Tadeusz Kościuszko. Cena 20 fen., z przesyłką 23 fen.

Pamiętna noc listopada, czyli dzieje wojny narodowej z r. 1830 i 31-go. Cena 60 fen. z przes 70 f.

Żywoty Świętych.

	fen		fen
Żywot pierwszych rodziców naszych Adam i Ewy	10	Żywot św. Leona papież.	5
Żywot św. Agaty	5	" św. Ludwika	5
" św. Agnieszki	5	" św. Lucyi	5
" św. Aleksandra	5	" św. Macieja Ap.	3
" św. Aleksę	5	" św. Małgorzaty k.	5
" św. Aloizego G.	40	" św. Małgorzaty m.	3
" św. Aloizego G.	60	" św. Marcina b.	10
" św. Anny	5	" św. Marty	5
" św. Andrzeja Ap.	5	" Najśw. Maryi P.	10
" św. Anastazego p.	5	" św. Maryi Magd.	10
" św. Anastazyi Rz.	3	" św. Melanii Rz.	5
" św. Antoniego zP.	10	" św. Michale Arch.	5
" św. Antoniny	3	" św. Mikołaja b.	10
" św. Apolonii	3	" św. Onufrego	10
" św. Augustyna	10	" św. Patrycyusza	20
" św. Barbary	10	" św. Pawła Apos.	10
" św. Bernarda	10	" św. Pelagii	5
" św. Błażeja	3	" św. Piotra Apost.	10
" św. Cecylii	10	" św. Rozalii	5
" św. Doroty	5	" św. Stanisława b.	10
" św. Edwarda	5	" św. Stanisława K.	25
" św. Elżbiety	10	" św. Szczepana	5
" św. Eustachiusza	10	" św. Tekli	3
" św. Feliksa	5	" św. Teodora	5
" św. Filipa i Jakob.	10	" św. Teodory	3
" św. Franciszka X.	25	" św. Tomasza z Ak.	5
" św. Franciszka zP	5	" św. Walentego	3
" św. Jadwigi kr. p.	10	" św. Wawrzyńca	5
" św. Jakóba Apos.	5	" św. Wiktoryi	3
" św. Jana Chrzc.	5	" św. Wincentego	5
" św. Jana Ewang.	5	" św. Wita	50
" św. Ignacego	5	" św. Wojciecha	10
" św. Józefa	10	" św. Zofii	5
" św. Juliana m.	5	" św. Zuzanny	5
" św. Juliana	5	Żywoty św. chłopców	50
" św. Katarzyna zS.	10	" św. dziewcząt	50
" św. Kazimierza	5	" św. młodzieńców	50
		" niektórych Sw.	30

Na porto dołącza się do żywotów, które mniej niż 30 fen. kosztują po 3 fen., do tych co więcej kosztują po 5 f. Należytość najlepiej przysłać razem z zamówieniem pod adresem: „Wiarus Polski“, Bochum.

Książki różnej treści.

Jadwiga, królowa polska. Opowiadanie z dziejów naszych przez W. Czermarka 12 f. z przes. 15 fen.

O sławnym pisarzu J. I. Kraszewskim, z ałożyciela „Macierzy Polskiej“ opowiedział Darosław Janowski (wydanie drugie z portretem) 20 fen. z przes. 25 f.

Przypadki Rufina Piotrowskiego na Sybirze. Cena 60 fen. z przes. 70 fen.

Księżna Lubomirska, czyli cudowny los sieroty polskiej w Paryżu. Cena 40 fen. z przes. 45 fen.

Głowa św. Barbary. Napisał ks. Kujot. Cena 60 fen. z przes. 65 fen.

Legendy. Ku nauce, zbudowaniu i rozrywce zebrane. Cena 30 fen., z przes. 33 fen.

Powiatka o Wietrze. Cena 60 fen. z przes. 65 fen.

Ita z Togenburga. Powieść wzruszająca z wieków średnich ku zbudowaniu i pokrzepieniu w cierpieniach i uciskach tego życia. Cena 30 fen. z przes. 35 fen.

Śniegotka, nieszczęśliwa pasierbica. Cena 25 f., z przes. 30 fen.

Pan Wołodyjowski. Cena 30 fen., z przesyłką 35 fen.

Szalona wyprawa po złoto. Opisała Aniela Milewska wedle opowiadania powróconego wychodźcy. Cena 40 fen., z przes. 45 fen.

Djabeł w szkole. Powieść ludowa przez Konrada Bolandena. Przełożył na język polski Janek z nad Wisły. Cena 60 fen., z przes. 70 fen.

Przewodnik dla nieznających języka niemieckiego, podający łatwy sposób nauczania się czytać i mówić po niemiecku, oraz najpotrzebniejsza rozmowa w języku niemieckim i polskim. Cena 15 fen. z przes. 18 fen.

Deklamator Polski. Zbiór poezji religijnych narodowych i historycznych, stosownych do wygłaszania podczas uroczystości patriotycznych, rodzinnych, oraz wycieczek letnich, z dodaniem dyalogów i sztuk teatralnych. Cena za egz. oprawny 1 m. 10 fen., z przes. 1 m. 20 fen.

Starosta weselny. Zbiór przemówień, piosenek i wierszy do użytku starostów, družbów i gości przy gładach weselnych. Cena za egz. nieopr. 75 fen., z przes. 85 fen. Za oprawny 1,00 m., z przesyłką 1,10 m.

Listownik, książka podręczna, zawierająca naukę pisania listów oraz liczne wzory listów zachodzących w różnych stosunkach potocznego życia, wzory rachunków, kwitów, rewersów itd. Cena 50 fen., z przes. 55 fen.

Z niwy śląskiej, piękna książka zawierająca mnóstwo wierszy, stosownych do deklamacji: Cena za nieopr. egz. 1,00 m., z przes. 1,20 m. w ślicznej oprawie 1,50 m., z przes. 1,70 m.

Czytanie postępowe. Zbiór powiastek moralnych, wschodnich, legend, żywotów, obrazów moralnych i przypowieści polskich. Cena 1 m., z przesyłką 1,10 m.

Piśmiennictwo polskie w życiorysach naszych znakomitych pisarzy przedstawione. Cena 1 m. 60 fen., z przesyłką 1 m. 80 fen.

Słowniczek niemiecko-polski najużywanych wyrazów. Cena 80 fen., z przes. 90 fen.

Powinszowania dla dzieci na Boże Narodzenie, Nowy Rok, Wielkanoc, imieniny i urodziny. Cena 25 fen., z przes. 28 fen.

Głos kapłana do robotników chrześcijańskich napisał ks. A. J. Stron 96. Jest to bardzo pożyteczna książeczka, wydana za pozwoleniem Najprzew. ks. biskupa Likowskiego. Każdy robotnik chrześcijański znajdzie w niej nader cenne wskazówki. Cena tylko 15 fenygów a z przes. 18 fenygów.

Przewodnik dla polskich robotników w Niemczech. Z przykładami. Napisał ks. W. M. Cena 25 fen., z przes. 30 fen.

Dobry katolik w protestanckich okolicach. Przewodnik na obczyźnie. Cena 10 fen., z przes. 13 fenygów.

Poradnik dla zdrowych i chorych ks. Kneippa. Dwie części w jednym tomie z obrazkami. Cena 1 m. 60 fen., z przesyłką 1 m. 70 fen.

Zielnik czyli dokładny opis ziół leczniczych zalecanych przez ks. Kneippa. Cena 50 fen., z przesyłką 55 fen.

O różnych dziwach i wynalazkach święta. 40 fen. z prz. 45 f.

Odkryciu Ameryki przez Krzysztofa Kolumba 20 fen. z przes. 25 fen.

Abecadło kostkowe. Cena 60 f. z przes. 70 fen.

Własne nakłady księgarni „Wiarusa Polskiego“ w Bochum.

Nieprzyjaciele rodziny chrześcijańskiej. Zebrał i ułożył ks. Franciszek Liss. Cena 25 fen. z przes. 30 fen.

Żywot bł. Andrzeja Boboli, kapłana Tow. Jezusowego za wiarę katolicką od schizmatyków okrutnie zamęczonego 1657 r. Cena 20 fen., z przes. 25 fen.

Krótką historią obrazku Najświętszej Panny Niepokalanej Poczętej w Hardenbergu (Neviges), napisana przez Wiel. O. Andrzeja, z dodaniem pieśni do Najśw. Panny Maryi. Cena 10 fenygów z przesyłką 13 fenygów.

Sposób odmawiania Różańca św. Cena 30 fen. z przes. 35 fenygów.

Żywot bł. Gaudencjusza czyli Radzina, Arcybiskupa gnieźnieńskiego, oraz św. Augustyna. Cena 10 fen. z przes. 13 fen.

Przytułek Świętego. Legenda o św. Janie z Dukli. Cena 10 fen. z przes. 13 fen.

O Kazimierzu Korsaku mężu świątobliwym, który dobrowolnie z bogatego pana został parobkiem. Cena 5 fen. z przes. 8 fen.

Tygrysy nie ludzie. Obrazek z męczeńskich dziejów ludu polskiego przez Stanisława Miłkowskiego. Cena 15 fen. z przes. 18 fen.

Zuch kobieta. Opowiadanie prawdziwe. Cena 25 fen. z przes. 30 fen.

Okrutny ojczym i cnotliwa pasierbica. Podanie ludu polskiego. Cena 5 fen., z przes. 8 fen.

Rycerz Światowid czyli jak za posłuszeństwo dla ojca głuptas został mądrym a nawet zasiadł na tronie królewskim. Cena 5 fen., z przes. 8 fen.

Królewicz Lel czyli pogromca smoków. Cena 15 fen. z przes. 18 fenygów.

Z tureckiej niewoli. Cena 5 fen., z przesyłką 8 fenygów.

Ojcowskie błogosławieństwo z bogaca. Cena 10 fen., z przes. 13 fen.

O wyspie wiecznego żywota. Cena 5 fen., z przes. 8 fen.

Przytułek świętego. Legenda z życia św. Jana z Dukli. Cena 10 fen., z przesyłką 15 fen.

Posłaniec Katolicki z roku 1893.

Rocznik mocno oprawny 3 mr., z przesyłką 3 mr. 25 fen. a dalej niż 10 mil 3 mr. 50 fen.

Nauka Katolicka z roku 1893.

Rocznik pięknie oprawny po 3 marki, a z przes. 3 m. 25 f., odnośnie 3 m. 50 f.

Zamówienia upraszamy przesłać pod adresem: „Wiarus Polski“, Bochum.

Należytość należy przesłać razem z zamówieniem.

W drukarni „Wiarusa Polskiego“ w Bochum, Maltheserstr. 17a

jest do nabycia:

papier listowy

z pięknymi polskimi napisami

Cena za jedną teczkę z 5 arkuszami 5 kopertami 10 fen., z przesyłką 13 fen. Kto zamówi od razu 30 teczek, otrzyma przesyłkę franko. — Należytość prosimy przesłać na przód w markach pocztowych (w liście).

Matka Boska Częstochowska.

Obraz wielki w pięknych złoczonych ramach. Cena 10 mr., z przesyłką 12 mr.

Polska u stóp Chrystusa.

wielki obraz religijno-narodowy w pięknych ramach za szkłem, cena 4 marki, z przesyłką 5 mrk. 50 fen.

Błogosławieństwo domu.

piękne obrazy z polskimi napisami jak: Kto rano, wstaje temu Pan Bóg daje, Niech będzie pochwalony Jezus Chr., w pięknych rzeźbionych ramach za szkłem, polecamy po 4 marek z przesyłką 5 marek.

Pamiętka pierwszej Spowiedzi i Komunii św.

Obrazek przedstawiający po jednej stronie ostatnią wieczerzę Pańską, a po drugiej wiarę, nadzieję i miłość, oraz zawierający miejsce do zapisania imienia, nazwiska itd. przystępującego do świętych Sakramentów. Cena 15 fen. z przesyłką 20 fen.

Ogniem i mieczem.

Powieść z lat dawnych Henryka Sienkiewicza. Dla ludu i młodzieży przerobiła Janina S. Cena 40 fen., z przesyłką 45 fen.

Potop.

Powieść z lat dawnych Henryka Sienkiewicza. Dla ludu i młodzieży przerobiła Janina S. Cena 60 fen., z przesyłką 65 fen. Komu nie starczy na dzieło kilkotomowe Sienkiewicza, niechaj nabydzie to za 60 fen., a znajdzie w niem w skróceniu to samo.

Litosław, książkę miłosierny.

Według starej baśni opowiedział Julian B. Cena 25 fen., z przesyłką 28 fen. Książeczka ta czyta się z wielkim zajęciem, zwłaszcza iż nauką z niej wypływającą jest walka dobrego ze złem, w której to walce pierwsze odnosi zwycięstwo. — Adres: „Wiarus Polski“ Bochum.

O sejmie czteroletnim i o konstytucji 3-go maja.

Napisała Janina Siedlaczkówna. Cena 30 fen., z przesyłką 35 fen.

Kozace zawieruchy.

Napisała Janina Siedlaczkówna. Cena 30 fen., z przesyłką 33 fen.

O Konstytucji 3 Maja

Cena 40 fen., z przesyłką 45 fen. Adres: „Wiarus Polski“, Bochum.

Spiewniki świeckie.

Spiewnik Polski, obejmujący najulubieńsze pieśni narodowe, arye, dumki, krakowiaki, mazurki, kujawiaki itd. itd. Cena 50 fen., z przesyłką 55 fen.

Piosenki Jutrzenki, zawierający pieśni, piosenki i wiersze potępiające pijactwo, karcjarstwo i socjalizm. Cena 30 fen. z przesyłką 35 fen.

Kalendarze na rok 1895.

Kalendarz „Katolika“, zawierający piękne powieści i obrazki. Dodatek nadzwyczajny: piękny obrazek i kalendarz ścienny. Cena 50 fen. z przes. 60 fen.

Kalendarz Maryański, gustownie wykonany, z licznymi rycinami. W dodatku: 2 obrazki i kalendarz ścienny. Cena 60 fen. z przesyłką 70 fen.

Kalendarz kartkowy (do oddzierania) bardzo praktyczny i pięknie wykonany. Cena 50 fen. z przes. 70 f-n.

Kalendarz kieszonkowy, na mocnym papierze, format zgrabny. Cena 10 fenygów z przesyłką 13 fen.

Sprzedaż tylko za gotówkę.

Katechizm rzymsko-katolicki

ułożył ks. biskup E. Likowski, Sufragan poznański.

Cena za egzemplarz oprawny 35 fen., z przesyłką 45 fen.

Dzieje święte

czyli

Historia Starego i Nowego Testamentu

w krótkości opowiedziane przez ks. J. Schustera.

Z 46 obrazkami. Cena 40 fenygów, z przesyłką 50 fen.

Stacye czyli Droga Krzyżowa

Najdroższej męki i śmierci Zbawiciela Jezusa Chrystusa święte rozmyślanie.

Cena 10 fenygów, z przesyłką 13 fenygów.

J. Popliński's

Grammatik der polnischen Sprache.

Das beste und praktischste Handbuch

für Deutsche.

— Siebente Auflage —

bearbeitet von

Dr. W. Nehring,

Professor an der Universität zu Breslau.

Preis 2 Mk., franco 2,20 Mk.

Zu beziehen durch die **Buchdruckerei und Verkaufsstelle „Wiarus Polski“, Bochum, Maltheserstrasse 17a.**

Prosimy powyższe ogłoszenia pokazać Niemcom, którzyby chcieli nauczyć się po polsku.

„Wiarus Polski“

pismo polityczne dla ludu katolicko-polskiego wychodzi trzy razy tygodniowo. Prenumerata wynosi na pocztę i u agentów tylko 1 m. 50 fen. kwartalnie, a z odnośnieniem do domu 1 m. 75 fen. Każdy abonent „Wiarusa Polskiego“ dostaje w dodatku darmo „**Posłaniec**“ czyli „**Naukę Katolicką**“ oraz pismo dla nauki i zabawy pt. „**Zwierciadło**“.

Tanie i ciekawe książki:

Głos Synogarlicy 1 markę. Preraźliwe Echo 60 fen. O obrządkach Kościoła katolickiego 1 mr. 50 fen., Katownie więzienia piekielnego 30 fen., Genowefa 40 fen., Bolesław 40 fen., Sąd Ostateczny 40 fen., Męki piekielne 15 fen., Nauka o Szkaplerzach 20 fen., Ministrant 15 fen., Pomsta Boża 25 fen., Los Sieroty 30 fen., Listownik 50 fen., Legendy 30 fen., Mała Sybilla 30 fen., Lampa Czardziejska 40 fen., Koszyk kwiatów 40 fen., Robinson 80 fen., Antoś z Skalina 30 fen., Chata Wujka Tomasza 30 fen., Cud rzadki w świecie 10 fen., Dolina Almeryi 60 fen., Gadu-gadu 30 fenygów, Hirlanda 40 fen., Historia o królewiczu 30 fen., Magazyn zabaw 40 fen., Obrazki z życia ludu 40 fen., Jaskinia Beatusa 1 mr. Oracye i pieśni weselne 30 fen., Powieści i gawędy 50 fenygów, Przygody z życia pijaków 30 fenygów, Zbieranka 50 fen., Obieżyświat 50 fen., Wesoły Figlarz 40 fen., Kopa opowiadań 30 fen., Zbiór nauk 1 mr., Żywot św. Patrycjusza 20 f. Spiewki światowe 10 fen., Róża z Tannenburga 50 fen., Spiewnik polski 50 fen., Sześć ciekawych bajek 30 fen., — Na koszt przesyłki dołączyć trzeba do każdej marki 10 fen.

Kto zamówi książek powyższych przynajmniej za 3 marki i przesła pieniądze naprzód, otrzyma przesyłkę na nasz koszt. Na życzenie wysyłamy przy zamówieniu od 3 marek począwszy także za pobraniem pocztowem (Postnachnahme) ale ponosimy w takim razie tylko połowę kosztów. Wszelkie listy i przesyłki pieniężne adresować krótko: „**Wiarus Polski**“, w Bochum, Maltheserstr. 17a

Piękne polskie powinszowania

na Nowy Rok.

Cena za sztukę 20 fenygów, z przesyłką 25 fenygów. 5 sztuk 1 markę franko, 10 sztuk 1 mr. 80 fen. franko.

Polecamy także bardzo ładne powinszowania na imieniny, urodziny itd.

Cena za sztukę 30 fen., z przes. 35 f., 5 szt. 1 mr. 30 f. franko. Należytość nadesłać można w markach poczt. w liście.

Obrazy narodowe

Sobieskiego, Kościuszki, Poniatowskiego, pieszo i konno, w ramach pięknych rzeźbionych po 3 mr. bez ram po 50 fen.

Zbiór pieśni nabożnych katolickich

do użytku kościelnego i domowego, wielką księgę, mocno oprawną, zawierającą przeszło 1100 pieśni, kilkadziesiąt mszy i nieszporów na ważne uroczystości polecamy po 3 mr., przesyłką franko 3 mr. 50 fen.

Melodye czyli nuty

co wszystkich tych pieśni, dla organistów i kótek śpiewackich. Cena 7 mr. z przesyłką 7 mr. 50 fen.

Adres: „**Wiarus Polski**“ Bochum, Maltheserstr. 17a.

Obrazy Świętych Pańskich i różne inne religijne

w pięknych pozłacanych, czarnych i brunatnych oprawach, od 2 aż do 30 marek,

krzyże z postumentami i do zawieszania, różańce, szkaplerze, obrazki w książkę, medaliki itd. poleca w wielkim wyborze

Księgarnia „Wiarusa Polskiego“

w Bochum, Maltheserstr. 17a.

Księdza Goffiniego

Wykład lekcji i ewangelij

na wszystkich niedziele i święta wraz z wynikającą ztąd nauką wiary i obyczajów i gruntownym wyjaśnieniem roku kościelnego.

Wielka księga o 976 stronach, z wielu pięknymi obrazkami, w mocnej oprawie, polecamy po 5 marek, z przesyłką 5 mr. 50 fen.

Adres: „**Wiarus Polski**“, Bochum, Maltheserstr. 17a.

Towarzystwom polskim

urządzającym zabawy, polecamy piękne napisy (wykonane wielkimi literami) np. „Witajcie Bracia Rodacy“, „Nauka i praca naród z bogaca“, „Miłość i zgoda, to nasze hasło“ i wiele innych.

Przygody

z życia pijaków

oraz inne ciekawe i pożyteczne rzeczy, wykazujące zgubność pijactwa. Cena 30 fen., z przesyłką 33 fen., poleca „**Wiarus Polski**“, Bochum.

Czcionkami drukarni „Wiarusa Polskiego“ w Bochum.